

Sensibilisar per che la pura na vegnia betg a la curta

Di da chauma da dunnas cun participaziun da puras

CUN JACOBINA CADUFF HA DISCURRÌ
CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **Bleras puras lavuran senza paja e prestaziuns socialas sin ils bains purils da lur umens. Perquai ha l'Uniun da puras svizras recumandà da prender part al di da chauma dad ier.** Igl è l'emprima giada che l'organisaziun da puras fa ina tala acziun ensemen cun las autras organisaziuns da dunnas. *Jacobina Caduff*, la presidenta da las puras grischunas, n'è sezza betg ida a Berna a far chauma. Ma ella sustegna la tenuta da l'uniun svizra.

Pertge han las puras svizras recumandà da far part al di da chauma?

Jacobina Caduff: Per l'ina per solidaritad cun las autras organisaziuns da dunnas. Nus lessan punctuar ch'i sto dar per la medema lavur la medema paja. Per l'autra lain nus era che la lavur en il perchasa e cun ils uffants vegnia stimada pli fitg. Nus numnain quai cumpetenzas dal mintgadi u «Alltagskompetenzen». La scola duai cuntinuar cun l'instrucziun da lavurs a maun, dal tegnair chasa u da cuschinar.

L'uniun tetgala da puras ha decidì da sa participar a la chauma. Vos essas stada preschenta tar questa decisiun. Tge èn las raschuns principalas?

En quel mument ch'ina pura marida e na declera betg ina entrada, n'ha ella betg il dretg d'indemnisaziuns, sch'ella vegn mamma (Mutterschaftsgeld) u era betg d'autras prestaziuns socialas. Bleras puras van dentant anc ordlonder a lavurar. Lezzas han ina paja ed obtegnan questas indemnisaziuns. Ma las puras che lavuran mo en il manaschi puril e na decleran naginas entradas, vegnan en in tschert senn discriminadas.

Tge cussegliais Vos ad ina pura giuvna che ha gist maridà? Co duai ella far la segira ch'ella survegn talas prestaziuns?

Igl è impurtant ch'ins reglia quai cun il partenari, co ch'i saja da declerar l'entrada. Duai il partenari dar ina paja? U duai la mesadad da l'entrada dal manaschi vegnir declerada sin il num da la dunna? Tar la segunda varianta ston ins dentant dar adatg che la dunna haja la scolaziun necessaria, betg ch'ins perdia forza pajaments directs. I exista era la pussaivladad da far ina cuminanza da manaschi. Impurtant è che las dunnas guardan ensemen cun il partenari, tge ch'è la megliera varianta per lur situaziun. Nossa uniun vul simplamain sensibilisar las puras da reglar questas dumondas e da discurren cun il partenari.

Co avais Vos reglà quai cun Voss um?

Nus avain maridà avant 33 onns. Mes um aveva surpiglià ils funs da ses geniturs ed jau avev era funs da mia famiglia. Nus avain bajegià si ensemen noss manaschi. Da far contracts n'era da gliez temp betg stà in tema. Jau hai adi-

na lavurà dasperas anc insatge e perquai pajà en per prestaziuns socialas. Avant in onn avain nus surdà il manaschi puril a noss figl. Oz retir'jau ina paja dal figl per mia lavur.

Vos n'essas betg ida a Berna al di da chauma. Pertge?

Igl è bun che l'uniun tetgala da las puras ha fatg quest'acziun. Ma jau hai mi-as prioritads qua en il chantun. Jau m'engasch per ina buna scolaziun per las puras e less sensibilisar las dunnas da s'infurmar. Nossas puras han la pussaivladad da sa laschar cussegliair gratuitamain tar l'Uniun purila dal Grischun pertutgant assicuranzas socialas. Plinavant essan nus en stretg contact cun la cussegliaziun purila, nua ch'ins fa adina puspè attent las puras ch'ellas duain sclerir bain, sch'ellas sajan assicuradas endretg.

Vos cussegliaissas pia ad ina pura

giuvna ch'ella duai reglar bain questas chaussas cun ses um?

Gea. Quai è impurtant – per la pura, mabain era per il pur. Omadus ston esser segirads giu bain, saja quai per mal-

sognas u accidents u gist era en cas d'ina separaziun da lètg. Sch'ina dunna lavura adina sco pura ed investescha forsa anc agens daners en il manaschi, èsi bun ch'i saja fatg in contract. Uschi-glio stat ella en cas d'ina separaziun qua cun mauns vits.

Singuls exponents da l'Uniun svizra da purs han crititgà a moda massiva che las puras fan chauma. Hai era dà resuns en il Grischun? E co As sentis Vos sco pura?

Jau mezza na ma sent betg discriminada sco pura e dunna. En il Grischun n'hai jau dudì nagina critica e nus avain ina fitg buna relaziun cun l'uniun purila, nua ch'jau sun era commembra da la giunta. Nossa uniun chantunala da puras vegn prida seriusa cun ses votums e sias opiniuns.

Han bleras puras fin uss forsa gnanca laschè vegnir endament da reglar talas dumondas?

Gea, gist perquai èsi uss ina giada impurtant da sensibilisar. Tar bleras puras n'è quai mai stà in tema, uschèditg ch'ellas n'han betg stuì sa dustar. Il principal: Ins duai guardar ch'i constat dad omaduas varts, ma era che la pura na vegnia betg a la curta.

L'uniun svizra e l'uniun grischuna e sias presidentas

Jacobina Caduff (54 onns) viva a Morissen ed è dapi dus onns presidenta da l'Uniun da puras grischunas cun radund 1700 commembras en tuttas valladas.

L'Uniun da puras svizras ha 63 000 commembras. Circa la mesadad da quellas na lavura betg sco puras sin in bain puril, mabain viva simplamain sin la champagna.

Christine Bühler, la presidenta da las puras svizras, fa attent en ina com-

municaziun che las dunnas prestian en general anc adina la gronda part da la lavur da famiglia. Ellas vegnian durant la fasa da famiglia savens a la curta sin champ professiunal. Quai valia era per las puras. Il status da las puras – era pertutgant las relaziuns da possess sin il bain puril – sajan per part discriminantas. La lavur da las puras en il manaschi puril stoppia perquai vegnir resguardada e stimada meglier da la publicitad e da las autoritads.